

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA.410.006.03.2023

**Pani
Janusz Ciepielewski
Dyrektor**

CLXV Liceum Ogólnokształcące
w Warszawie
ul. Ostródzka 175
03-289 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/021 – Kształcenie dzieci cudzoziemców w polskich szkołach

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	CLXV Liceum Ogólnokształcące w Warszawie, ul. Ostródzka 175, 03-289 Warszawa.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Janusz Ciepielewski, Dyrektor CLXV Liceum Ogólnokształcącego od 1 września 2020 r. (akta kontroli tom 1 str. 7-9)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przyjmowanie dzieci cudzoziemców do szkoły. 2. Warunki realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych w stosunku do dzieci cudzoziemców. 3. Nadzór pedagogiczny dyrektora szkoły nad zajęciami dla dzieci cudzoziemców.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2023 (do czasu zakończenia kontroli) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	<ol style="list-style-type: none"> 1. Elżbieta Grzędzińska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/62/2023 z 22 marca 2023 r. 2. Eliza Kurzela, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/61/2023 z 22 marca 2023 r. <p>(akta kontroli tom 1 str.1-4)</p>

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 (do 30 kwietnia) w CLXV Liceum Ogólnokształcącym w Warszawie prawidłowo realizowano zadania edukacyjne, wychowawcze i opiekuńcze w stosunku do uczniów cudzoziemców, z uwzględnieniem potrzeby ich integracji oraz specyficznych potrzeb kulturowo-językowych.

Szkoła przestrzegała warunków przyjmowania uczniów cudzoziemców określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemie oświaty innych państw³.

Nauczyciele realizujący podstawę programową kształcenia ogólnego dostosowywali programy nauczania w zakresie form i metod oraz kryteria oceniania uczniów do potrzeb i możliwości uczniów przybywających z zagranicy.

Uczniowie ci zostali objęci pomocą psychologiczno-pedagogiczną i korzystali ze wszystkich form pomocy organizowanych w Liceum. Rozpoznawano ich indywidualne potrzeby rozwojowe, edukacyjne, możliwości psychofizyczne i czynniki środowiskowe wpływające na ich funkcjonowanie w Szkole.

W Liceum zatrudniono asystenta kulturowego oraz pomoc nauczyciela, którzy wspomagali proces adaptacji i nauki uczniów przybywających z zagranicy. Ponadto do oddziałów przygotowawczych zatrudniono nauczycieli z krajów pochodzenia uczniów cudzoziemców. Nadzór pedagogiczny Dyrektora Liceum nad kształceniem uczniów cudzoziemców był sprawowany w sposób prawidłowy.

W roku szkolnym 2022/2023 dla uczniów pochodzących z Ukrainy, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie organizacji kształcenia i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy⁴, pobierających naukę w oddziałach ogólnodostępnych, zorganizowano dodatkowe zajęcia lekcyjne z języka polskiego, w wymiarze sześciu godzin tygodniowo w celu opanowania go w stopniu umożliwiającym udział w obowiązkowych zajęciach edukacyjnych.

Stwierdzona nieprawidłowość polegała na ujęciu w jednym z oddziałów przygotowawczych w aneksach: nr 5 oraz 6 do arkusza organizacji szkoły na rok szkolny 2021/2022 oraz nr 1 do arkusza organizacji szkoły na rok szkolny 2022/2023 dwóch godzin zajęć z języka polskiego jako zajęć dodatkowych, pomimo że były realizowane w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych w wymiarze 26 godzin tygodniowo.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Przyjmowanie dzieci cudzoziemców do szkoły

1. CLXV Liceum Ogólnokształcące w Warszawie⁶, zgodnie z uchwałą Nr XIX/476/2019 Rady m.st. Warszawy z 26 września 2019 r.⁷ zostało założone z dniem 1 września 2020 r.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1283, ze zm., dalej także: rozporządzenie w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 645, ze zm., dalej także: rozporządzenie w sprawie kształcenia dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy.

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Dalej także Liceum.

⁷ Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z 8.10.2019 r. poz.11639.

Liceum jest publiczną szkołą ponadpodstawową dla młodzieży, organem prowadzącym Liceum jest m.st. Warszawa, a nadzór pedagogiczny sprawuje Mazowiecki Kurator Oświaty.
(akta kontroli tom 1 str. 35-50)

W badanych latach szkolnych, wg stanu na 30 września, następował systematyczny wzrost liczby uczniów uczęszczających do Liceum, w tym liczby uczniów cudzoziemców:

- w roku szkolnym 2020/2021 do Liceum uczęszczało 94 uczniów, w tym trzech cudzoziemców z Ukrainy (co stanowiło 3,2% wszystkich uczniów w szkole);
- w roku szkolnym 2021/2022 uczęszczało 219 uczniów, w tym siedmiu cudzoziemców (3,2% wszystkich uczniów), z czego pięciu z Ukrainy (2,3% wszystkich uczniów w szkole);
- w roku szkolnym 2022/2023 uczęszczało 476 uczniów, w tym 81 cudzoziemców (17,0%), z czego 75 z Ukrainy (15,8% wszystkich uczniów w szkole).

(akta kontroli tom 1 str. 160-162)

W trakcie roku szkolnego 2021/2022 nastąpił duży wzrost liczby uczniów cudzoziemców uczęszczających do Liceum. Na dzień 24 marca 2022 r. w szkole uczyło się 33 uczniów cudzoziemców (wzrost o 371 % w porównaniu do 30 września 2021 r.), w tym 30 z Ukrainy, a na dzień 4 kwietnia 2022 r. w Liceum pobierało naukę 59 uczniów cudzoziemców (wzrost o 742 % w porównaniu do 30 września 2021 r.), w tym 57 z Ukrainy.

(akta kontroli tom 1 str. 161, 188)

Dyrektor wyjaśnił, że Liceum rozpoczęło działalność z dniem 1 września 2020 r. Nabór obejmował uczniów po ośmioletniej szkole podstawowej i dotyczył wyłącznie uczniów klas pierwszych. W 2020 r. utworzono trzy klasy pierwsze, a liczba uczniów wynosiła ok. 90. W następnym roku działalności szkoły przeprowadzono nabór do czterech klas pierwszych, co zwiększyło liczbę uczniów do ok. 200 (klasy pierwsze i drugie). W kolejnym roku szkolnym przyjęto 230 uczniów. Wg stanu na dzień 31 marca 2023 r. w Liceum pobierało naukę 417 uczniów w oddziałach ogólnych oraz 45 uczniów cudzoziemców w oddziałach przygotowawczych. Utworzenie klas przygotowawczych nie stanowiło problemu dla organizacji pracy Liceum, nie spowodowało też wydłużenia czasu pracy szkoły. Dla uczniów zaadaptowano kilka pomieszczeń szkoły na sale lekcyjne, w których odbywają się zajęcia z podziałem na grupy z języków obcych nowożytnych.

(akta kontroli tom 2 str. 203-205)

2. W latach szkolnych 2021/2022 i 2022/2023 Dyrektor Liceum w terminie opracowywał arkusze organizacji szkoły, zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli⁸, które zostały pozytywnie zaopiniowane przez organ nadzoru pedagogicznego oraz zatwierdzone przez organ prowadzący.

(akta kontroli tom 1 str. 163-164)

Dyrektor nie przedłożył kontrolerom dokumentu poświadczającego datę przekazania do organu nadzoru pedagogicznego i organu prowadzącego arkusza organizacji szkoły na rok szkolny 2020/2021. Ww. arkusz został zatwierdzony przez organ prowadzący 5 maja 2020 r.

Dyrektor oświadczył, że pierwszy arkusz organizacji szkoły na rok szkolny 2020/2021 sporządził i przekazał do nadzoru pedagogicznego oraz organu prowadzącego dyrektor szkoły podstawowej nr 368, który został do tej czynności upoważniony przez Wydział Edukacji Dzielnicy Białołęka. Powołanie Dyrektora Liceum nastąpiło 1 września 2020 r., w związku z powyższym nie posiada on wiedzy w jakim terminie arkusz organizacyjny został przekazany do Wydziału Oświaty, a następnie do organu nadzorującego.

(akta kontroli tom 1 str. 165)

Wg stanu na 30 września w kolejnych latach szkolnych, utworzono następującą liczbę oddziałów:

- 2020/2021 – trzy ogólnodostępne, do których uczęszczało trzech uczniów z Ukrainy;

⁸ Dz. U. poz. 502, ze zm., dalej także: rozporządzenie w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół.

– 2021/2022 – siedem ogólnodostępnych, w których naukę pobierało siedmiu uczniów cudzoziemców, w tym pięcioro z Ukrainy;

– 2022/2023 – 15 oddziałów w tym 13 ogólnodostępnych oraz dwa przygotowawcze. W 11 oddziałach ogólnodostępnych uczyło się 35 cudzoziemców, w tym 30 z Ukrainy, a w dwóch oddziałach przygotowawczych pobierało naukę 46 uczniów cudzoziemców, w tym 45 z Ukrainy.

Wg stanu na 30 września 2022 r. w szkole uczyło się łącznie 81 cudzoziemców, w tym 75 z Ukrainy.

(akta kontroli tom 1 str.198-200)

3. Od roku szkolnego 2021/2022 w Liceum obowiązuje procedura przyjmowania dzieci cudzoziemców do CLXV LO w Warszawie. W przypadku gdy uczniowie cudzoziemcy nie mogli wziąć udziału w rekrutacji elektronicznej prowadzonej przez Biuro Edukacji m.st. Warszawy byli przyjmowani do szkoły po przedstawieniu dokumentów i rozmowie z Dyrektorem.

W przypadku niezłożenia przez kandydata dokumentów potwierdzających naukę za granicą przeprowadzano z nim rozmowę. Uczniowie do właściwych oddziałów przyjmowani byli po złożeniu wniosku o przyjęcie do Liceum oraz rozmowie przeprowadzanej przez Dyrektora z udziałem rodzica/opiekuna, nauczyciela, asystenta kulturowego lub nauczyciela znającego język kandydata (rosyjski, ukraiński). Rozmowa dotyczyła wcześniejszego przebiegu kształcenia ucznia, pobytu w Polsce, zainteresowań oraz planów na przyszłość. W przypadku ucznia, który nie znał języka polskiego, rozmowę przeprowadzano w języku obcym, którym posługiwał się uczeń.

W drugiej części spotkania, po odbyciu rozmowy, kandydat miał za zadanie odczytać fragment tekstu w języku polskim (z podręcznika do klasy I) i o nim opowiedzieć.

(akta kontroli tom 1 str.201-207)

W szkole nie ma procedur włączania uczniów cudzoziemców do funkcjonowania w społeczności szkolnej.

Dyrektor wyjaśnił, że w celu lepszej adaptacji uczniów cudzoziemskich w marcu i kwietniu 2022 r. zostali zatrudnieni asystent kulturowy oraz pomoc nauczyciela. Obie te osoby, z dobrą znajomością języka polskiego, pochodziły z kraju uczniów cudzoziemców. Do ich zadań należało m.in.: podejmowanie działań wspierających integrację uczniów pochodzących z Ukrainy ze społecznością uczniowską szkoły, ułatwianie kontaktów z nauczycielami i psychologami, wspieranie uczniów w pokonywaniu trudności oraz pomoc w organizowaniu spotkań integracyjnych uczniów.

(akta kontroli tom 2 str. 203, 205)

Wychowawczynie oddziału przygotowawczego, nauczycielka języka angielskiego pochodzenia ukraińskiego oświadczyła, że uczniowie byli włączani do społeczności szkolnej poprzez m.in., wspólne organizowanie z uczniami polskimi przedstawień na uroczystości szkolne, wspólne wyjazdy do teatru, zawody sportowe, podczas których reprezentowali Liceum. Ponadto w lutym i marcu 2023 r. uczniowie polscy i ukraińscy wzięli wspólnie udział w przygotowaniu projektu do konkursu grantowego „Razem w klasie”, organizowanego przez Fundację Szkoła z Klasą. Program dotyczył wspierania pracy w klasie, do której dołączają osoby z doświadczeniem migracji i uchodźstwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży z Ukrainy.

(akta kontroli tom 1 str.208-210)

4. Zgodnie z uregulowaniami Statutu CLXV Liceum Ogólnokształcące w Warszawie⁹, postępowanie rekrutacyjne do klas pierwszych przeprowadza komisja rekrutacyjna powołana przez Dyrektora szkoły.

(akta kontroli tom 1 str.138-139)

⁹ Dalej: Statut. Został przyjęty Uchwałą Rady Pedagogicznej nr 7/2020/2021CLXV LO w Warszawie z dnia 4 maja 2021 r. w sprawie zmian w statucie szkoły.

W roku szkolnym 2021/2022 Dyrektor Liceum powołał zespół nauczycieli kwalifikujących uczniów do oddziału przygotowawczego, organizowanego dla uczniów z Ukrainy¹⁰. W skład ww. zespołu wchodziło dwóch nauczycieli i pedagog.

(akta kontroli tom 1 str. 221)

Szczegółowym badaniem objęto wybraną losowo dokumentację 15 uczniów¹¹ cudzoziemców, którzy podjęli naukę w roku szkolnym 2022/2023 i którzy nie ukończyli poprzedniego etapu edukacji w polskim systemie oświaty. W wyniku analizy ww. dokumentacji stwierdzono, że zgodnie z opisaną w pkt. 3 wystąpienia procedurą:

- wszyscy uczniowie złożyli wnioski o przyjęcie do Liceum;
- ośmiu uczniów przedłożyło dokumenty wskazane w § 2 pkt 3 lit. a i b rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi;
- siedmiu uczniów, którzy nie przedłożyli żadnych dokumentów, przyjęto do Liceum na podstawie przeprowadzonej i udokumentowanej rozmowy z Dyrektorem oraz opinii rodzica/opiekuna ucznia.

(akta kontroli tom 1 str. 219)

Z analizowanej dokumentacji ww. 15 uczniów wynika, że w każdym przypadku przeprowadzono rozmowę kandydata z Dyrektorem przy udziale rodzica/opiekuna, asystenta kulturowego lub nauczyciela znającego język kandydata (rosyjski, ukraiński). Rozmowa dotyczyła wcześniejszego przebiegu kształcenia ucznia, pobytu w Polsce, zainteresowań oraz planów na przyszłość. W drugiej części spotkania kandydat odczytywał fragment tekstu w języku polskim (z podręcznika do historii lub geografii do klasy I) i o nim opowiadał. Jeśli kandydat płynnie czytał tekst i potrafił płynnie opowiedzieć o swoich planach był kwalifikowany do klasy ogólnej. W przypadku ucznia, który nie znał języka polskiego, rozmowę przeprowadzano w języku ojczystym ucznia. Zespół kwalifikacyjny proponował umieszczenie tego kandydata w oddziale przygotowawczym.

(akta kontroli tom 1 str. 219, 222-237)

Ponadto w wyniku badania ww. dokumentacji 15 uczniów, stwierdzono, że:

- 11 uczniów zostało zakwalifikowanych do oddziału przygotowawczego przez Zespół kwalifikacyjny powołany przez Dyrektora Liceum;
- czterech uczniów przyjęto do oddziałów ogólnodostępnych (dwóch uczniów do klasy pierwszej i dwóch do klasy drugiej), po przeprowadzeniu przez Dyrektora oraz Wicedyrektora rozmowy rekrutacyjnej z uczniem, w której uczestniczył także rodzic/opiekun ucznia.

(akta kontroli tom 1 str. 220, 222-240)

Po przeprowadzonej rozmowie Dyrektora z kandydatem sporządzano dokument p.n. „Rozmowa rekrutacyjna ucznia przybywającego z zagranicy”, a w przypadku nieznamości przez kandydata języka polskiego na poziomie komunikatywnym „Rekomendacje do Zespołu kwalifikującego”.

Zespół kwalifikacyjny po omówieniu sytuacji każdego kandydata oraz stopnia znajomości języka polskiego, kwalifikował ucznia do oddziału przygotowawczego.

(akta kontroli tom 1 str. 220-240)

Dyrektor wyjaśnił, że organizacja oddziałów przygotowawczych wymagała kwalifikacji uczniów przez zespół kwalifikacyjny. Podał też, że biorąc pod uwagę względy organizacyjne (dostępność członków zespołu, terminy rozmów kandydatów wraz z rodzicami/opiekunami) oraz fakt, że byli to uczniowie z terenów objętych konfliktem zbrojnym, niektórzy po raz pierwszy poza granicami własnego kraju, a ich przeżycia były związane z dużym stresem, spowodowanym niejednokrotnie m.in. śmiercią bliskich, bez możliwości zaplanowania najbliższej przyszłości, zdecydował, że rozmowy będą odbywały się w mniejszym audytorium – w obecności rodzica, zainteresowanego ucznia i jednego członka zespołu kwalifikacyjnego oraz asystenta kulturowego.

¹⁰ Zarządzenie nr 7/2021/22 z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie powołania zespołu kwalifikacyjnego uczniów do oddziału przygotowawczego organizowanego w CLXV LO w Warszawie, ul. Ostródzka 175, dla uczniów z Ukrainy.

¹¹ Nr w księdze uczniów: 558, 498, 547, 580, 523, 503, 543, 525, 595, 513, 565, 593, 561, 581, 522 oraz 545.

W ten sposób zaoszczędzono uczniom dodatkowych sytuacji stresowych, tj. kilkukrotnych wizyt w szkole na spotkaniu z całym zespołem kwalifikacyjnym.

(akta kontroli tom 2 str. 215-216)

Dodatkowo badaniem objęto dokumentację uczennicy z Ukrainy, która została przyjęta do oddziału ogólnodostępnego w ramach systemowej rekrutacji w roku szkolnym 2022/2023. Uczennica posiadała świadectwo ukończenia klasy ósmej oraz zaświadczenie o przystąpieniu do egzaminu ósmoklasisty. Jednak po pierwszym tygodniu zajęć edukacyjnych opiekun prawny uczennicy wniósł do Dyrektora Liceum podanie o przeniesienie jej do oddziału przygotowawczego w związku z trudnościami komunikacyjnymi. Nauczycielka języka polskiego pozytywnie zaopiniowała ww. podanie, ponieważ uczennica nie rozumiała prostych poleceń i treści podawanych w języku polskim. Ponadto niedostateczna komunikacja w języku polskim spowodowała, że uczennica nie nawiązała kontaktów z rówieśnikami w klasie, co zdaniem nauczycielki, mogło negatywnie wpłynąć na jej funkcjonowanie emocjonalne. Uczennica została przeniesiona do oddziału przygotowawczego.

(akta kontroli tom 1 str. 241-243)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W Liceum przestrzegano warunków przyjmowania uczniów cudzoziemców określonych w rozporządzeniu w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi. Uczniowie byli przyjmowani na podstawie stosownych dokumentów lub w wyniku przeprowadzenia udokumentowanej rozmowy rekrutacyjnej. Dyrektor Szkoły powołał zespół kwalifikacyjny, (w składzie dwóch nauczycieli i pedagog), który kwalifikował uczniów do oddziałów przygotowawczych.

OBSZAR

2. Warunki realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych wobec dzieci cudzoziemców

Opis stanu
faktycznego

1. Wg danych przekazanych przez Dyrektora Liceum, a sporządzonych przez Dzielnicowe Biuro Finansów Oświaty – Białoleka m.st. Warszawy, w latach 2020-2021 Liceum nie ponosiło wydatków związanych z kształceniem uczniów cudzoziemców.

W 2022 r. wydatki ogółem wynosiły 2 857,34 tys. zł, z czego wydatki na kształcenie dzieci cudzoziemców – 373,40 tys. zł, w tym:

- 6,57 tys. zł – prowadzenie zajęć dodatkowych z języka polskiego;
- 131,66 tys. zł – prowadzenie zajęć edukacyjnych w oddziale przygotowawczym;
- 235,17 tys. zł – inne wydatki¹².

W latach 2020-2022 nie wydatkowano środków na doskonalenie zawodowe nauczycieli pracujących z uczniami przybyłymi z zagranicy.

W planie po zmianach na 2023 r. po stronie wydatków ogółem ujęto kwotę łączną 4 933,30 tys. zł, z czego na kształcenie dzieci cudzoziemców – 676,79 tys. zł, w tym:

- 30,67 tys. zł – prowadzenie zajęć dodatkowych z języka polskiego;
- 209,59 tys. zł – prowadzenie zajęć edukacyjnych w oddziale przygotowawczym;
- 1,00 tys. zł – dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli pracujących z uczniami przybyłymi z zagranicy;
- 435,53 tys. zł – inne wydatki¹³.

(akta kontroli tom 1 str. 244)

¹² W tym m.in. prowadzenie zajęć w oddziałach ogólnodostępnych, wynagrodzenie pracowników administracji i obsługi, wydatki rzeczowe (m.in. badania lekarskie, szkolenia, zakupy wyposażenia i pomocy dydaktycznych, zakup energii, usług serwisowych i telekomunikacyjnych).

¹³ W tym m.in. prowadzenie zajęć w oddziałach ogólnodostępnych, wynagrodzenie pracowników administracji i obsługi, wydatki rzeczowe (m.in. badania lekarskie, szkolenia, zakupy wyposażenia i pomocy dydaktycznych, zakup energii, usług serwisowych i telekomunikacyjnych) oraz wydatki przeznaczone na działania integracyjne w kwocie 9,51 tys. zł.

Na próbie dokumentacji wewnętrznej sześciu uczniów cudzoziemców przyjętych oraz pięciu wykreślonych z listy uczniów w trakcie roku szkolnego 2021/2022 (tj. po 30 września 2021 r.), stwierdzono, że Liceum wprowadzało do bazy danych systemu informacji oświatowej¹⁴ dane identyfikujące ucznia cudzoziemca w terminie określonym w art. 30 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej¹⁵.

(akta kontroli tom 1 str. 245-255)

3. W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 Dyrektor Liceum dopuścił¹⁶ do stosowania 23 programy nauczania¹⁷, na podstawie uchwały nr 1/2020/21 Rady Pedagogicznej CLXV Liceum Ogólnokształcącego w Warszawie z dnia 25 sierpnia 2020 r. w sprawie opinii na temat dopuszczenia do użytku przedstawionych przez nauczycieli programów nauczania.

(akta kontroli tom 1 str. 256-309)

Szczegółowemu badaniu poddano pięć programów nauczania¹⁸ dopuszczonych do stosowania w oddziałach ogólnodostępnych, do których dołączony został odrębny dokument dotyczący dostosowania wymagań edukacyjnych uczniów obcojęzycznych. Dostosowanie polegało m.in. na: umożliwieniu korzystania podczas lekcji ze słownika, formułowaniu pytań skierowanych w sposób jasny i krótki oraz dostosowany do poziomu znajomości języka polskiego, stosowanie materiału ikonograficznego (zdjęcia, mapy, wykresy, schematy), włączaniu ucznia w pracę zespołową, akceptowaniu każdej formy wypowiedzi świadczącej o zrozumieniu zagadnienia (ale np. niepoprawnej pod względem językowym), traktowanie gramatyki w sposób funkcjonalny, wydłużeniu czasu pracy ucznia, monitorowaniu pracy ucznia w trakcie lekcji i udzielaniu wsparcia według potrzeb.

Przyjęte programy nauczania zostały opracowane przez zespoły redakcyjne wydawnictw szkolnych:

- z języka polskiego – „Sztuka wyrazu” – program nauczania języka polskiego w liceum ogólnokształcącym oraz technikum – zakres podstawowy i rozszerzony, Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe;
- z matematyki – „Matematyka” – program nauczania w liceach i w technikum – zakres podstawowy i rozszerzony, Wydawnictwo Pazdro;
- z historii - „Poznać przeszłość” – program nauczania w liceum ogólnokształcącym oraz technikum – zakres podstawowy oraz „Zrozumieć przeszłość” – program nauczania w liceum ogólnokształcącym oraz technikum – zakres rozszerzony, Wydawnictwo Nowa Era;
- z geografii – „Oblicza geografii” – program nauczania geografii w zakresie podstawowym i rozszerzonym dla liceum ogólnokształcącego i technikum, Wydawnictwo Nowa Era;
- z biologii – „Biologia na czasie” Program nauczania biologii dla liceum ogólnokształcącego i technikum – zakres podstawowy i rozszerzony, Wydawnictwo Nowa Era.

Natomiast w oddziałach przygotowawczych dostosowano treści programowe:

- z geografii, w zakresie podstawowym z uwzględnieniem geografii Polski, obejmujące m.in. następujące zagadnienia: położenie geograficzne kontynentów ze szczególnym uwzględnieniem Europy oraz Polski, największe rzeki i jeziora w Polsce i na świecie, podział administracyjny Polski, mniejszości narodowe w Polsce,
- z języka polskiego, na podstawie podręcznika i ćwiczeń „Polski na dobry start” oraz innych materiałów własnej pracy.

(akta kontroli tom 1 str. 257)

4. Z wnioskiem o umożliwienie utworzenia oddziałów przygotowawczych dla uchodźców z Ukrainy Dyrektor Liceum zwrócił się do Zastępcy Burmistrza Dzielnicy Białołęka pismami z 31 marca 2022 r.¹⁹ oraz 19 sierpnia 2022 r.²⁰

¹⁴ Dalej także: SIO.

¹⁵ Dz. U. z 2022 poz. 2579, dalej także: ustawa o SIO.

¹⁶ Zarządzeniem nr 1/2020/2021 z dnia 25 sierpnia 2020 r. w sprawie dopuszczenia do użytku w szkole przedstawionych przez nauczycieli programów nauczania i podręczników do klas pierwszych, nr 1/2021/22 z 16 sierpnia 2021 r. w sprawie dopuszczenia do użytku w szkole przedstawionych przez nauczycieli programów nauczania i podręczników do klas pierwszych i drugich oraz zarządzeniem nr 9/2022/2023 z 11 maja 2022 r. w sprawie dopuszczenia do użytku w szkole przedstawionych przez nauczycieli programów nauczania i podręczników do klas pierwszych, drugich i trzecich na rok szkolny 2022/23.

¹⁷ W tym siedem w zakresie rozszerzonym.

¹⁸ Z biologii, historii, geografii, matematyki oraz języka polskiego.

¹⁹ Znak pisma: CLXV.LO.14.1410.2021/22.

²⁰ Znak pisma CLXV.LO.2.410.2022/2023.

W latach szkolnych 2021/2022²¹ i 2022/2023 w Liceum utworzono po dwa oddziały przygotowawcze w każdym roku.

(akta kontroli tom 1 str. 166-197, 211-216)

Na podstawie dokumentacji 15 uczniów²² przyjętych do oddziałów przygotowawczych w latach szkolnych 2021/2022 i 2022/2023 stwierdzono, że we wszystkich przypadkach uczniowie byli kwalifikowani do tych oddziałów na podstawie wyników pracy zespołu kwalifikacyjnego powołanego przez Dyrektora Liceum. Po przeprowadzonej rozmowie zespół rekomendował Dyrektorowi Liceum przyjęcie ucznia do oddziału przygotowawczego.

(akta kontroli tom 1 str. 220, 222-238)

W roku szkolnym 2021/2022 utworzono w marcu i kwietniu dwa oddziały przygotowawcze, do których zakwalifikowano po 25 uczniów z Ukrainy. Jednakże w czerwcu 2022 r., tj. pod koniec zajęć dydaktyczno-wychowawczych do dwóch oddziałów przygotowawczych uczęszczało łącznie 52 uczniów (po 26 w oddziale).

(akta kontroli tom 1 str. 198-200)

Wg danych na 30 września 2022 r. w Liceum w roku szkolnym 2022/2023 w dwóch oddziałach przygotowawczych pobierało naukę łącznie 46 uczniów z Ukrainy (w jednym oddziale 22 uczniów, a w drugim 24). Liczba uczniów w każdym z oddziałów przygotowawczych nie przekraczała 25 uczniów, co było zgodne z § 16 ust. 2²³ rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi.

(akta kontroli tom 1 str.162)

Dyrektor wyjaśnił, że w roku szkolnym 2021/2022 na terenie Dzielnicy Białoleka, ze względu na znaczny napływ uczniów cudzoziemców z terenu Ukrainy, zostały utworzone oddziały przygotowawcze w CLXV LO. Tę informację Biuro Edukacji m.st. Warszawy przekazało do sąsiadujących dzielnic i dlatego do Liceum zaczęli zgłaszać się uczniowie, często, wielokrotnie odsyłani, bez możliwości znalezienia miejsca w innych szkołach. Wydział Oświaty Dzielnicy Białoleka zdecydował o przyjęciu wszystkich zgłaszających się do oddziałów przygotowawczych. Ponadto w okresie od 22 marca do końca czerwca 2022 r. była znaczna rotacja uczniów. W rezultacie na zakończenie roku szkolnego 2021/2022 pozostało po 26 uczniów w oddziałach przygotowawczych. Dyrektor dodał, że osobiście uważa, że mniejszym złem dla ucznia jest być pozaplanowym w klasie, która powinna liczyć nie więcej niż 25 osób, niż w ogóle nie korzystać z edukacji. Dlatego też uważa, że podjęta decyzja przez organ prowadzący wydaje się adekwatna do zaistniałej w tamtym czasie dynamicznie rozwijającej się sytuacji.

(akta kontroli tom 2 str. 209-210, 212-213)

W latach szkolnych 2021/2022 i 2022/2023 w oddziałach przygotowawczym nauka języka polskiego prowadzona była w wymiarze nie niższym niż 6 godzin tygodniowo, zgodnie z § 16 ust. 9²⁴ rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi.

(akta kontroli tom 1 str. 166-197, 220)

W aneksach nr 5 i 6 do arkusza organizacji szkoły na rok szkolny 2021/2022 oraz w aneksie nr 1 do arkusza organizacji szkoły na rok szkolny 2022/2023 zapisano, że oddział przygotowawczy – „0A” - realizuje zajęcia edukacyjne w wymiarze 24 godzin tygodniowo (w tym 6 godzin języka polskiego) oraz 2 godziny zajęć dodatkowych z języka polskiego, zaś oddział przygotowawczy – „0B” – realizuje zajęcia edukacyjne w wymiarze 26 godzin, w tym 6 godzin języka polskiego.

W aneksie nr 2 do arkusza organizacji szkoły na rok szkolny 2022/2023 zapisano, że oddziały przygotowawcze realizują zajęcia edukacyjne w wymiarze 26 godzin (w tym z języka polskiego w jednym oddziale w wymiarze sześciu, a w drugim ośmiu godzin).

(akta kontroli tom 1 str. 167, 169, 178, 186, 196)

W oddziałach przygotowawczych szkoły przyjęto do realizacji następujące programy nauczania języka polskiego dla cudzoziemców, opracowane na podstawie ramowego

²¹ Pierwszy oddział utworzono 24 marca 2022 r., a drugi 4 kwietnia 2022 r.

²² Nr w księdze uczniów: 228, 229, 255, 256, 257, 503, 513, 523, 525, 543, 561, 565, 581, 593, 595.

²³ W brzmieniu obowiązującym od 11 marca 2022 r.

²⁴ W brzmieniu obowiązującym od 11 marca 2022 r.

programu kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców²⁵: Język polski dla uczniów rosyjskojęzycznych poziom A1-B2, Język polski w klasie przygotowawczej OA, Język polski w klasie przygotowawczej OB., przygotowane przez nauczycieli w CLXV LO oraz Językowa podróż po Polsce – Poradnik Metodyczny z programem nauczania języka polskiego jako obcego – Poziom elementarny A1. Cele kształcenia języka polskiego i sposoby osiągania tych celów, określone w ramowym programie kształcenia języka polskiego dla cudzoziemców zostały zaimplementowane indywidualnie przez nauczycieli języka polskiego w dostosowanych przez nich programach nauczania języka polskiego w poszczególnych oddziałach przygotowawczych. Ww. programy zawierały także metody i techniki nauczania, sposoby oceniania, rodzaje materiałów dydaktycznych oraz treści kształcenia.

(akta kontroli tom 1 str. 283-298)

Uczniowie pochodzący z Ukrainy w zakresie integracji ze społecznością uczniowską Liceum mogli korzystać ze wsparcia asystenta kulturowego, współpracującego ze szkołą na mocy porozumienia między organem prowadzącym, a Fundacją Polskie Centrum Pomocy Międzynarodowej, w okresie 7 kwietnia-19 sierpnia 2022 r.

Ponadto w latach szkolnych objętych kontrolą w Liceum zatrudniono trzy osoby biegłe władające językiem ukraińskim, na stanowiskach: pomocy nauczyciela (w okresie 24 marca - 30 czerwca 2022 r.), nauczyciela matematyki, fizyki i chemii (1 kwietnia-31 sierpnia 2022 r.) oraz nauczyciela języka angielskiego, który był jednocześnie wychowawcą w jednym z oddziałów przygotowawczych (1 września 2022 r.-31 sierpnia 2023 r.).

(akta kontroli tom 1 str. 311-326)

5. W badanym okresie (do 30 kwietnia 2023 r.), wobec 10 uczniów Liceum, rada pedagogiczna, zgodnie z § 16 ust. 7 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, podjęła decyzję o skróceniu nauki w oddziale przygotowawczym²⁶. Podstawą podjęcia decyzji przez radę pedagogiczną były wyniki wewnętrznych egzaminów (z języka polskiego, historii i angielskiego), do których przystąpiło łącznie 17 uczniów z oddziałów przygotowawczych.

(akta kontroli tom 1 str.336-341)

6. W drugim półroczu roku szkolnego 2021/2022 do oddziałów ogólnodostępnych nie został przyjęty żaden nowy uczeń z Ukrainy²⁷, a w oddziałach przygotowawczych pobierało naukę łącznie 52 uczniów z Ukrainy.

Uchwałą nr 9/2021/2022 rady pedagogicznej z dnia 21 czerwca 2022 r. w sprawie kwalifikacji rocznej uczniów w roku szkolnym 2021/2022 zdecydowano, że uczniowie będący obywatelami Ukrainy, którzy realizowali kształcenie w oddziale przygotowawczym nie podlegają klasyfikacji, natomiast otrzymują zaświadczenie o uczęszczaniu do oddziału przygotowawczego.

W roku szkolnym 2021/2022 Liceum wystawiło 52 uczniom zaświadczenia o uczęszczaniu do oddziału przygotowawczego i realizacji zajęć edukacyjnych.

(akta kontroli tom 1 str. 161, 198-199, 345-357)

7. W Liceum, w badanym okresie, w roku szkolnym 2022/2023 zorganizowano dodatkowe zajęcia z języka polskiego, o których mowa w § 11a ust. 1²⁸ rozporządzenia w sprawie kształcenia dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy. Dodatkowe zajęcia prowadzone były w dwóch grupach, w wymiarze sześciu godzin tygodniowo. Na dzień 30 marca 2023 r. w ww. zajęciach uczestniczyło łącznie 24 uczniów cudzoziemców z oddziałów ogólnodostępnych (w pierwszej grupie 14 osób oraz 10 w drugiej).

²⁵ Załącznik do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie ramowego programu kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców (Dz. U. Nr 61, poz. 306).

²⁶ Uchwała nr 8/2022/2023 Rady Pedagogicznej z dn. 31 stycznia 2023 r. w sprawie skrócenia okresu nauki w oddziale przygotowawczym dla uczniów nie będących obywatelami polskimi w roku szkolnym 2022/2023.

²⁷ Uczęszczało nadal siedmiu cudzoziemców w tym pięcioro z Ukrainy, przyjętych w rekrutacji systemowej w latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022.

²⁸ Przepis został dodany przez § 1 pkt 6 rozporządzenia z dnia 8 kwietnia 2022 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy (Dz.U. poz. 799) z dniem 26 kwietnia 2022 r. Następnie zmieniony § 1 pkt 4 rozporządzenia z dnia 11 sierpnia 2022 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy (Dz. U. poz. 1711) z dniem 17 sierpnia 2022 r.

Natomiast w roku szkolnym 2021/2022 w oddziałach przygotowawczych nie zorganizowano dodatkowych zajęć z języka polskiego.

(akta kontroli tom 1 str. 358-368)

Dyrektor wyjaśnił, że w dwóch oddziałach przygotowawczych, utworzonych pod koniec marca oraz w kwietniu 2022 r., uczniom z Ukrainy zapewniono sześć godzin w jednej oraz osiem godzin lekcyjnych nauki języka polskiego w drugiej grupie w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych. Uczniowie, będący uchodźcami wymagali przede wszystkim zaadaptowania do nowej szkoły i społeczności szkolnej. Ponadto w tamtym okresie Liceum miało problem z zatrudnieniem nauczyciela języka polskiego w trakcie roku szkolnego, na okres od kwietnia do czerwca 2022 r.

(akta kontroli tom 2 str. 261, 263)

W latach objętych kontrolą w Liceum nie zorganizowano uczniom cudzoziemcom zajęć wyrównawczych, o których mowa w § 18 ust. 1-2 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi.

Dyrektor wyjaśnił, że nie zwracał się do organu prowadzącego z prośbą o wyrażenie zgody na organizację zajęć wyrównawczych, ponieważ z przeprowadzonych diagnoz pedagogicznych wynikało, że uczniowie przede wszystkim wymagają zaadaptowania się w nowej szkole do zajęć obowiązkowych. Ponadto większość uczniów z Ukrainy dodatkowo kontynuowała pobieranie nauki w ukraińskim systemie oświaty z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

(akta kontroli tom 2 str. 261, 263)

8. Zgodnie z rozdziałem trzecim Statutu szkoły organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielana uczniom polegała m.in. na: rozpoznawaniu i zaspokajaniu ich indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz rozpoznawaniu możliwości psychofizycznych, uwarunkowanych w szczególności trudnościami adaptacyjnymi oraz sytuacjami kryzysowymi lub traumatycznymi. W Statucie nie zawarto oddzielnych postanowień dotyczących wsparcia dla uczniów cudzoziemców.

(akta kontroli tom 1 str. 90-94)

W badanych latach szkolnych udzielano uczniom cudzoziemcom pomocy psychologiczno-pedagogicznej w różnych formach (pomocy udzielono w 116 przypadkach).

W roku szkolnym 2020/2021 w ramach wsparcia psychologiczno-pedagogicznego udzielonego uczniom cudzoziemcom odbyły się warsztaty z psychologiem zewnętrznym, w których uczestniczyło troje uczniów cudzoziemców²⁹.

W latach szkolnych 2021/2022 i 2022/2023 (do 30 kwietnia) w ramach ww. wsparcia odbyły się zajęcia rozwijające, w których odpowiednio uczestniczyło:

- zajęcia rozwijające uzdolnienia – pięcioro i 12 uczniów cudzoziemców;
- zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się – 12 oraz 35;
- zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu – uczestniczyło pięciu (tylko w roku szkolnym 2022/2023);
- indywidualne porady i konsultacje udzielane przez pedagoga – troje oraz siedmioro;
- warsztaty z psychologiem – uczestniczyło siedmioro oraz 27 uczniów cudzoziemców.

(akta kontroli tom 1 str. 370-409)

Do analizy wybrano dokumentację (w tym zaświadczenia o uczęszczaniu do oddziału przygotowawczego) 20 uczniów³⁰ cudzoziemców kształcących się w roku szkolnym 2021/2022, i stwierdzono, że pedagodzy, nauczyciele oraz wychowawcy przeprowadzali diagnozy, tj. rozpoznawali indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne uczniów. Określali poziom biegłości językowej, a także posiadane przez ucznia wiadomości i umiejętności oraz predyspozycje, uzdolnienia i zainteresowania. Diagnoza potrzeb rozwojowych była prowadzona przez wychowawców klas poprzez obserwację ucznia przy współudziale pedagoga szkolnego. Wyniki obserwacji oraz wynikające z niej wnioski omawiano podczas rad pedagogicznych.

(akta kontroli tom 1 str. 348-357)

²⁹ Wszyscy uczęszczający do Liceum w roku szkolnym 2020/2021.

³⁰ Nr ucznia z księgi: 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 244, 258, 259, 263, 264, 265, 268, 269, 273, 276, 279.

W roku szkolnym 2022/2023 udzielono wsparcia pedagogicznego uczennicy z Ukrainy uczęszczającej do oddziału przygotowawczego w związku z powtarzającymi się nieobecnościami na lekcjach. Dodatkowo pedagog szkolny brał udział w spotkaniu grupy roboczej Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Dzielnicy Białoleka, powołanej do realizacji procedury „Niebieskiej Karty” w związku z podejrzeniem przemocy w rodzinie ww. uczennicy.

(akta kontroli tom 1 str. 385-386)

W badanych latach nie odnotowano współpracy z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi w zakresie pomocy uczniom cudzoziemcom.

(akta kontroli tom 2 str. 25)

9. Zasady oceniania uczniów Liceum zostały uregulowane w Rozdziale siódmym Statutu, pn. „Wewnątrzszkolny system oceniania”, w którym opisano m.in.: cele oceniania, zakres i zasady oceniania, rodzaje ocen szkolnych, formy oceniania i poziom osiągnięć, wymagania edukacyjne na poszczególne stopnie, umowę w sprawie nieprzygotowania się uczniów do zajęć lekcyjnych oraz ocenianie zachowania. W Statucie nie uregulowano w odrębny sposób zasad oceniania odnoszących się do uczniów cudzoziemców, przy czym specyficzne potrzeby ucznia zostały uwzględnione przez nauczycieli w przedmiotowych zasadach oceniania.

(akta kontroli tom 1 str. 121-138)

Analiza kwestionariuszy wypełnionych przez nauczycieli Liceum³¹, potwierdziła stosowanie przez nich odrębnych zasad oceniania uczniów cudzoziemców m.in. poprzez akceptowanie każdej poprawnej merytorycznie wypowiedzi, wydłużenie czasu pracy oraz możliwość korzystania ze słownika.

(akta kontroli tom 2 str. 222, 236-239)

10. W latach objętych kontrolą w szkole nie przeprowadzono egzaminów zewnętrznych.

(akta kontroli tom 2 str. 1)

11. W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 Liceum nie nawiązało współpracy z placówkami dyplomatycznymi, konsularnymi, stowarzyszeniami kulturalno-oświatowymi krajów pochodzenia uczniów uczęszczających do Liceum. Również placówki dyplomatyczne i konsularne oraz stowarzyszenia kulturalno-oświatowe danej narodowości nie korzystały z możliwości przewidzianej w § 20 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi i nie zorganizowały w Liceum nauki języka i kultury kraju pochodzenia.

(akta kontroli tom 2 str. 209, 212)

12. W oddziałach ogólnodostępnych w Liceum w roku szkolnym 2020/2021 pobierało naukę troje uczniów cudzoziemców³², a w kolejnym roku 2021/2022 (do 23 marca³³) siedmioro uczniów cudzoziemców³⁴, którzy ukończyli wcześniejszy etap nauki w polskim systemie edukacyjnym.

W roku szkolnym 2021/2022, po 24 lutego, tj. po wybuchu konfliktu zbrojnego na Ukrainie w Liceum do utworzonych dwóch oddziałów przygotowawczych uczęszczali tylko uczniowie z Ukrainy. W związku z powyższym zatrudniono asystenta kulturowego oraz pomoc nauczyciela, pochodzących z kraju uczniów cudzoziemców. Osoby te zatrudniono na podstawie przepisów Kodeksu pracy i Kodeksu cywilnego, a finansowano ze środków Fundacji – Polskie Centrum Pomocy Międzynarodowej oraz Biura Edukacji m.st. Warszawy. Do zadań tych osób należało m.in. udzielanie pomocy nauczycielom w prowadzeniu zajęć edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych oraz podejmowanie działań wspierających integrację uczniów.

Ponadto w Liceum zatrudniono nauczyciela fizyki i matematyki, który był obywatelem Ukraińskim.

(akta kontroli tom 1 str. 198-200, 311-326)

³¹ Kwestionariusz nr 1-Dostosowanie programów nauczania do potrzeb uczniów cudzoziemców wypełniło siedmiu nauczycieli.

³² Obywateli Ukrainy.

³³ 24 marca w Liceum utworzono pierwszy oddział przygotowawczy.

³⁴ Pięciu uczniów obywateli Ukrainy oraz dwie uczennice z Białorusi.

Wg stanu na 30 września 2022 r., w roku szkolnym 2022/2023 do Liceum do oddziałów ogólnodostępnych uczęszczało 35 cudzoziemców (5 obywateli Białorusi oraz 30 Ukrainy), a do dwóch oddziałów przygotowawczych 46 cudzoziemców (45 obywateli Ukrainy i jeden Białorusi).

(akta kontroli tom 1 str. 198-200)

Dyrektor wyjaśnił, że w roku szkolnym 2022/2023 nie zatrudniono pomocy nauczyciela, ani asystenta kulturowego, gdyż wychowawcą jednego z oddziałów przygotowawczych została osoba pochodzenia ukraińskiego, ucząca w obu oddziałach przygotowawczych języka angielskiego.

(akta kontroli tom 2 str. 261, 263-264)

13. W badanym okresie w księgach protokołów z posiedzeń rady pedagogicznej nie odnotowano zapisów dotyczących zgłaszania przez nauczycieli potrzeb dotyczących doskonalenia zawodowego w zakresie pracy z uczniami cudzoziemcami.

(akta kontroli tom 2 str. 25, 213)

W latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 w planach wewnątrzszkolnego doskonalenia zawodowego oraz w sprawozdaniach z ich realizacji nie ujęto form doskonalenia ukierunkowanych na potrzeby doskonalenia nauczycieli pracujących z uczniami cudzoziemcami. W roku szkolnym 2022/2023 przewidziano przeprowadzenie szkoleniowej rady pedagogicznej w zakresie pracy z uczniami przybyłymi z zagranicy, w szczególności z Ukrainy.

(akta kontroli tom 2 str. 62, 213-214)

W wyniku analizy wypełnianych przez nauczycieli uczących uczniów cudzoziemców kwestionariuszy³⁵, stwierdzono, że pięciu nauczycieli zadeklarowało odbycie e-szkolenia w zakresie pracy z uczniami cudzoziemcami.

(akta kontroli tom 2 str. 222-225, 246-259)

Dyrektor wyjaśnił, że doskonalenie zawodowe nauczycieli planuje się z początkiem roku szkolnego, również na wniosek nauczycieli. Tematyka szkoleń jest wynikiem analizy bieżącej pracy szkoły, a tematy szkoleń uwzględniają pracę z uczniem bez względu na jego pochodzenie. Wszyscy nauczyciele oraz uczniowie otrzymali informację o możliwości korzystania z Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej Ministerstwa Edukacji i Nauki, na której znajdują się materiały i linki do bezpłatnych podręczników i materiałów edukacyjnych oraz inne materiały wspierające nauczyciela uczącego uczniów cudzoziemców, w tym w oddziałach przygotowawczych (abstrakty lekcji, szkolenia opracowane przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w tym m.in. praca z uczniami cudzoziemcami i uczniami ze środowisk uchodźczych, webinary przygotowane przez Strefę Dobrych Emocji Fundacji Fine dotyczącą integracji).

(akta kontroli tom 2 str. 16-25, 212- 214)

14. W okresie objętym kontrolą nauczyciele nie zgłaszali potrzeb w zakresie wyposażenia szkoły w materiały, pomoce i środki dydaktyczne, literaturę fachową w związku z kształceniem uczniów z zagranicy.

W szkole w 2022 r. m.in. zakupiono do biblioteki słowniki polsko-ukraińskie, lektury, a także pomoce dydaktyczne (mapy, plansze dydaktyczne, modele anatomiczne człowieka), drukarkę 3D, a także stół i rakiety do tenisa stołowego.

(akta kontroli tom 2 str. 2-15)

Dyrektor wyjaśnił, że Liceum powstało trzy lata temu i jest młodą placówką z dużymi potrzebami, w związku z tym pomoce i materiały dydaktyczne kupowane były z myślą o wszystkich uczniach uczęszczających do Liceum.

(akta kontroli tom 2 str. 217-220)

Z analizy ww. kwestionariuszy – wynika, że w pracy z uczniami cudzoziemcami nauczyciele Liceum korzystali zarówno z dostępnych w szkole pomocy dydaktycznych jak również organizowali je samodzielnie.

(akta kontroli tom 2 str. 224-225, 246-259)

³⁵ Kwestionariusz p.n. organizacja doskonalenia zawodowego nauczycieli szkoły wypełniło siedmiu nauczycieli .

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na nierzetelnym sporządzeniu aneksów nr 5 oraz 6 do arkusza organizacji szkoły na rok szkolny 2021/2022, oraz aneksu nr 1 na rok szkolny 2022/2023, tj. na ujęciu dwóch godzin zajęć z języka polskiego w jednym z oddziałów przygotowawczych jako zajęć dodatkowych, a które faktycznie były realizowane w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych.

(akta kontroli tom 1 str. 167, 169, 174, 186)

Wicedyrektor wyjaśniła, że w roku szkolnym 2021/2022 po raz pierwszy organizowano oddział przygotowawczy w Liceum i dla jednego z oddziałów wpisano błędnie dwie godziny języka polskiego jako języka dodatkowego. Błąd był powielany w kolejnych aneksach. W aneksie nr 2 arkusza organizacyjnego na rok szkolny 2022/2023 błąd został poprawiony i dwie godziny języka polskiego zostało wprowadzone jako obowiązkowe.

(akta kontroli tom 1 str. 178, tom 2 str. 264)

OCENA CZĄSTKOWA

W Liceum zorganizowano odpowiednie warunki do realizacji zadań edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych wobec uczniów cudzoziemców.

Nauczyciele realizując podstawę programową kształcenia ogólnego dostosowywali programy nauczania do potrzeb i możliwości uczniów przybywających z zagranicy. Po wybuchu konfliktu zbrojnego w Ukrainie w Liceum utworzono oddziały przygotowawcze w celu objęcia uczniów edukacją i opieką. Pobierający naukę w Liceum uczniowie cudzoziemcy byli obejmowani różnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

OBSZAR

2. Nadzór pedagogiczny dyrektora szkoły nad zajęciami dla uczniów cudzoziemców

Opis stanu
faktycznego

1. Dyrektor Liceum opracowywał na każdy rok szkolny plan nadzoru pedagogicznego na podstawie § 23 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego³⁶. Dodatkowo w ww. planach zawarł zadania i czynności określone w art. 55 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe³⁷, tj. obserwowanie, analizowanie i ocenianie przebiegu procesów kształcenia i wychowania oraz efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej.

W planie nadzoru pedagogicznego Dyrektora Liceum na rok szkolny 2020/2021 nie stwierdzono bezpośrednich odniesień w zakresie nadzoru dotyczącego uczniów cudzoziemców. W planie na rok szkolny 2021/2022 zaplanowano kontrolę przyjmowania do szkoły i wspomaganie uczniów nie będących obywatelami polskimi.

W roku szkolnym 2022/2023 w ww. planie, Dyrektor przewidział:

- 10 kontroli, w tym trzy odnoszące się do zagadnień związanych z uczniami z Ukrainy: „kontrolę zajęć z języka polskiego dla uczniów z Ukrainy oraz innych uczniów z zagranicy podejmujących naukę w szkole”, kontrolę „udzielanego wsparcia dla uczniów z obniżoną kondycją psychiczną w szczególności uczniów z Ukrainy”³⁸ oraz kontrolę obejmującą „analizę efektywności udzielonej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w szczególności uczniom z Ukrainy”;
- w ramach wsparcia nauczycieli – szkolenie podczas rady pedagogicznej, dotyczące „pracy z uczniami przybywającymi z zagranicy, w szczególności z Ukrainy”;
- w ramach obserwacji lekcji zaplanowano tematykę „praca z uczniem z Ukrainy”.

(akta kontroli tom 2 str. 37-66)

³⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 1551, ze zm.

³⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 900.

³⁸ W planie nadzoru m.in. zapisano: „otaczanie uczniów życzliwym zainteresowaniem, rozmowy bezpośrednie z uczniami, współpraca z pedagogiem/psychologiem/innymi specjalistami, występowanie w sprawach uczniów do innych nauczycieli, utrzymywanie kontaktu z rodzicami/opiekunami, rozpoznawanie potrzeb edukacyjnych/opiekuńczych/wychowawczych/zdrowotnych, poszerzanie wiedzy uczniów i rodziców na temat wpływu sytuacji kryzysowej na funkcjonowanie człowieka oraz możliwości uzyskania pomocy w szkole i poza nią.

W latach objętych kontrolą (do 30 kwietnia) w ramach nadzoru pedagogicznego, Dyrektor przeprowadził łącznie 21 obserwacji zajęć w oddziałach, do których uczęszczali uczniowie cudzoziemcy, z czego 18 planowych i trzy doraźne (w oddziałach przygotowawczych),
– w roku szkolnym 2020/2021 przeprowadzono cztery obserwacje zajęć (po dwie lekcje języka polskiego oraz dwie chemii) w dwóch oddziałach ogólnodostępnych;
– w roku szkolnym 2021/2022 Dyrektor przeprowadził pięć planowych obserwacji zajęć (po dwie lekcje języka polskiego i chemii oraz jedną języka niemieckiego) w trzech oddziałach ogólnych oraz trzy obserwacje doraźne w dwóch klasach przygotowawczych. Dwie obserwacje doraźne obejmowały zajęcia z nauki języka polskiego dla cudzoziemców oraz zajęcia z fizyki;
– w roku szkolnym 2022/2023 (do 30 kwietnia) Dyrektor przeprowadził dziewięć obserwacji lekcji z 15 zaplanowanych w czterech oddziałach ogólnych (po dwie lekcje języka polskiego, informatyki i historii oraz jedną lekcję matematyki) oraz w dwóch oddziałach przygotowawczych (lekcję nauki języka polskiego dla cudzoziemców oraz matematyki).
Podczas obserwacji lekcji w oddziałach przygotowawczych zbierano informacje i sprawdzano m.in. adaptacje uczniów cudzoziemców w klasie i szkole, relacje z rówieśnikami, a także zaangażowanie uczniów na lekcji.

(akta kontroli tom 2 str. 26-36, 67-73)

W badanym okresie (do dnia 30 kwietnia 2023 r.) w Liceum nie przeprowadzono kontroli zewnętrznych w zakresie objętym niniejszą kontrolą.

(akta kontroli tom 2 str. 265)

2. W sprawozdaniach z nadzoru pedagogicznego i dokumentacji zrealizowanych form nadzoru pedagogicznego w latach szkolnych 2020/2021-2021/2022 nie odnotowano odrębnych uwag i rekomendacji dotyczących realizacji zadań szkoły odnoszących się do kształcenia uczniów cudzoziemców.

(akta kontroli tom 2 str. 67-73)

3. W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 w Liceum obowiązywał szkolny program wychowawczo-profilaktyczny. Jego celem było wspieranie uczniów w rozwoju w zakresie zdrowia fizycznego, psychicznego, moralnego i społecznego, kształtowanie postaw społecznych oraz zapobieganie zachowaniom problemowym i ryzykownym. W roku szkolnym 2022/2023 zmodyfikowano ww. program w zakresie celów cząstkowych wychowania i profilaktyki i zawarto nowe cele, m.in. dotyczące integracji uczniów z oddziałów przygotowawczych do polskiego systemu edukacyjnego i środowiska społecznego, w tym szkolnego oraz rozwijanie umiejętności dialogu i współdziałania.

(akta kontroli tom 2 str. 74-202)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 (do 30 kwietnia) Dyrektor Liceum prawidłowo sprawował nadzór pedagogiczny nad kształceniem uczniów cudzoziemców. Nadzór ten realizował poprzez ewaluację, kontrolę dokumentacji szkolnej, wspomaganie nauczycieli oraz monitorowanie realizacji procesów edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych.

Uwagi i wnioski

IV. Uwagi i wnioski

W związku z usunięciem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, 31 maja 2023 r.

Kontroler
Elżbieta Grzędzińska
Główny specjalista k. p.

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie
Dyrektor
DYREKTOR
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Warszawie
z up.
.....
Wiesława Bronisz
p.o. Wicedyrektora

Kontroler
Eliza Kurzela
Starszy inspektor k. p.

.....
podpis

